

Наръчник за обучение на езикови ментори

За наръчника за обучение

Обучителна програма за езикови ментори

Обучението на езиковите ментори е изключително важно, защото прибавя професионализъм и знания към програмата. Местните младежи-доброволци ще бъдат обучени какво да правят и подготвени за възможни ситуации, които могат да възникнат при между-културното общуване с бежанците. Обучението може да бъде проведено в рамките на два дни или в няколко поредни сесии през уикендите. Това зависи от вас.

Разбира се, **не сте длъжни вие самите да направите обучението**. Има достатъчно много хора, които могат да ви помогнат. Но трябва да обърнете внимание на няколко ключови фактора. Ние разработихме обучителен план, който се оказва изключително успешен като метод за обучение на езикови ментори – доброволци. Ще го намерите в края на този наръчник.

Основните теми са свързани с:

- Организационни въпроси
- Основни познания за бежанците и процедурата за търсене на убежище в България
- Межкултурно обучение
- Граници на доброволческата работа, Ролята на езиковия ментор
- Педагогически основи
- Местни мрежи и работа в мрежа

Следващите страници ще ви дадат представа за **основното съдържание** на всеки модул, **къде може да намерите потенциални обучители**, какви знания и умения трябва да имат и **на какво друго трябва да обърнете внимание**.

Моля обърнете внимание:

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за използване по какъвто и да било начин на съдържанието в нея информация.

Модул 1 **Организационни въпроси и цели на програмата**

В този модул можете отново да **представите програмата „Говори с мен“ и вашата организация**. Ако има нови хора, уверете се, че са попълнили необходимите документи, обяснени в Пети раздел на това ръководство. Освен това трябва да представите пред участниците програмата на обучението и различните теми.

Модул 2

Основни познания за бежанците и процедурата за убежище

Този модул има за цел да даде обща представа **защо хората бягат** от родната си страна и **начините да стигнат до вашата държава**. Освен това той трябва да представи **местната ситуация на бежанците** и техните ежедневни проблеми. В допълнение към това, той трябва да съдържа просто и ясно обяснение на процедурите за предоставяне на убежище във вашата страна.

Трябва да предвидите 2 часа за този модул.

Ако не се чувствате комфортно сами да представите тази информация, можете да поканите хора от **организации / институции, работещи с бежанци / мигранти**, на доброволни начала или да им заплатите, ако имате бюджет за това. Просто се уверете, че тези хора са в състояние **да очертаят информацията по неутрален и изчерпателен начин въз основа на факти**, без да бъдат стигматизирани, омаловажават или криминализирани бежанците.

Ако имате контакт с **бежанци, които вече са способни да се изразяват свободно на български език, можете да ги поканите и да ги оставите да говорят за своя опит** в България, за маршрутите за бягство, процедурите за убежище и т.н. Просто имайте предвид, че говоренето на такива теми може да бъде много лично и **поради травматични събития, свързани с бягството, да е много стресиращо за бежанците**. Трябва да уважите факта, че някои от тях може да не искат да говорят. Ако намерите някой, който желае да сподели своя опит, уверете се, че аудиторията е чувствителна и уважава границите.

Практически съвет: Добър начин да направите това е да се споразумеете за изречение от типа на "Съжалявам, но не искам да говоря за това". Обяснете това изречение както на бежанците, така и на публиката. По този начин бежанецът има стандартен и учтив начин да постави граница и публиката знае, че щом чуе това изречение, не трябва да задава повече въпроси и да уважи това ограничение.

Модул 3

Межкултурно обучение

Интеркултурният модул засилва чувствителността на участниците към **теми, свързани с културата**, и им позволява да интегрират **межкултурните компетенции** в програмата им за езикови ментори. Участниците трябва да се запознаят с **невербалната и между-културната комуникация** и **променящата се перспектива**. Освен това модулът трябва да обясни **"айсберг модела на културите"** и **измеренията на културата** на Геерт Хофстеде. Доказано е, че е полезно чрез тези измерения да се сравнят културите на основните страни на произход с местната култура. В допълнение към това трябва да се обсъдят и оценят **специфичните за отделните страни стереотипи**, но в същото време трябва да се обясни и функцията на стереотипите.

За този модул трябва да отделите около **4 часа**.

Ако не се чувствате достатъчно добре подготвени, за да представите сами модула, можете да потърсите подходящ обучител. Просто имайте предвид, че в много държави няма стандартизирано обучение за интеркултурни обучители, поради което на практика всеки може да се нарече интеркултурен обучител или коуч. Следователно трябва да сте сигурни, че обучителят работи по **професионален и интерактивен начин**, като използва много **практични примери от ежедневието**, за да осигури подходящо и практично обучение на вашите участници. Един добър начин да намерите подходящ обучител е да попитате ваши колеги, приятели и познати, дали са участвали в между-културно обучение и доколко са харесали обучителя.

Модул 4 Граници на доброволческата работа. Ролята на езиковия ментор

Много е важно да се **уточни ролята на езиковия ментор** и **какво не се очаква езиковият ментор да прави**. Освен това, за да има добри взаимоотношения е от съществено значение да се **изяснят и поставят граници**.

Ролята на езиковия ментор

Много бежанци са склонни да потърсят **помощ за ежедневните си проблеми**, след като са изградили отношения на доверие с езиковия си партньор. Това може да е доста обременяващо за езиковия ментор, който **може да не желае или да няма възможност да отделя много време за решаване на тези проблеми**. Освен това местните доброволци се наемат, за да прекарват времето си с бежанеца в разговори, за да увеличат езиковите и разговорните му умения. Всичко, което надхвърля тази задача, излиза извън ролята на езиков ментор.

Какво очакваме от езиковия ментор – доброволец?

- Да се среща със своя езиков партньор – бежанец веднъж седмично за около час
- Да е заинтересован от разговорите и между-културния обмен, като даване на познания по български, свързани с ежедневието
- Да работи доброволно за по-дълъг период от време

Какво не е част от сферата на отговорност на езиковия ментор – доброволец?

Езиковият ментор – доброволец не може / няма роля ...

- Да замени езиков курс по български език или интеграционен курс (няма преподавателски опит)
- Да дава правни консултации (не е адвокат или юрист!)
- Да оказва лична помощ (не носи отговорност за придружаването на своя езиков партньор до местните служби или за помощ при семейни проблеми. Освен това не е отговорен за финансовите затруднения или лошите жилищни условия на своя езиков партньор.)

Много от **доброволците се чувстват длъжни да помогнат**, след като научат за тежката ситуация на бежанците. Затова е необходимо да поясните, че те **не са задължени да помогнат** и че е напълно в реда на нещата като езикови ментори да откажат да го правят.

***Практически съвет:** Полезно е да предоставите списък с местни организации и институции, които оказват подкрепа при ежедневните проблеми, така че езиковият ментор да може да даде информация на бежанеца къде каква помощ да потърси.*

Гранични ситуации и лични граници

Опитът ни показва, че е много полезно чрез **ролеви игри участниците да се подготвят** за ситуации, които биха могли да се случат по време на езиковото партньорство **по отношение на границите**. Така бъдещите езикови ментори вече ще са отиграли подобни ситуации в учебна среда и следователно ще знаят как да реагират и какво да избегнат в бъдеще. Към това ръководство ще намерите списък с възможни ролеви игри.

За целия модул планирайте около **3 часа**.

Ако нямате достатъчно опит, ще е полезно да поканите хора от организации / институции, работещи с бежанци / мигранти, да споделят своя опит относно границите на доброволческата работа или от работата им с тази целева група.

Този модул е предназначен да подготви участниците с основни познания за това **как да преподават своя майчин език като втори език и да се запознаят с учебните материали** (включително куфарчето с инструменти), разработен от нас и нашите партньори.

- Трябва да се обясни **разликата между първи, чужд и втори език** (първият език е майчиният език; чуждият език е придобит в контекст, където езикът не се говори често; вторият език е придобит в контекст, където езикът широко се говори).
- Трябва да се изясни значението на **задълбоченото познаване на първия език и на влиянието му върху изучаването на друг език**.
- Трябва да се дадат следните съвети **как се преподава** без педагогически опит:
 - **Процесът и темпото** на учене са **индивидуални** (стил на учене, индивидуален характер и темперамент, образование, и т.н.).
 - **Грешките са очаквани и приемливи**. Те трябва да бъдат коригирани чрез "коригираща обратна връзка" (погрешно изречение / дума се повтаря правилно). Понякога е по-добре да се въздържате от корекция, за да поддържате потока от думи.
 - **Не използвайте друг език** (например английски) като "**мост**", а се опитайте да обясните какво искате да кажете по друг начин.
 - **Методът на преподаване** трябва да бъде възможно **най-интерактивен и практичен** чрез ролеви игри, ежедневни ситуации, обогатяване на речника чрез мемори игри, книги с картинки и т.н.
 - **Поддържайте мотивацията**, като зададете точни цели и оценявате постигнато им.
 - **Всяка сесия трябва да има само по една учебна цел**.
 - Първоначалният **фокус** трябва да е **върху научаването на думи** и върху способността за говорене, а не върху граматиката. По-късно фокусът може да се премести към граматична и езикова структура.
 - **Помогнете на хората да си помогнат сами**: използване на речник за самостоятелен превод, методи за успешно изучаване на думи, начини за повишаване езиковата компетентност (четене на вестник, лесни книги, слушане на радио, гледане на телевизия на местен език.)
 - Винаги **адаптирайте плана за срещата** спрямо специфичните нужди и интереси на човека срещу вас, дори това да означава напълно да промените плана. В крайна сметка **основното въздействие трябва да бъде върху бежанците**.
- Представяне на **обучителните материали** и как се работи с тях
- **Практическа подготовка**: как да подхожда към първата среща?

Предвидете поне **3 часа** за този модул.

- Ако не се чувствате уверени в представянето на този модул сами, можете да помолите **учител (най-добре който преподава български като втори език)** да ви помогне.

Разлики между формалното, неформалното и неформалното обучение:

Критерий за сравнение	Формално образование	Неформално образование	Самостоятелно образование
Място/ Кой провежда образователните дейности?	образователни институции (училища, детски градини, висши училища, университети), институции, чийто основен интерес е образованието	културни институции (театри, музеи, библиотеки, културни пространства, и др.), неправителствени организации, други институции с интерес към образование и култура	семейство, медии, група приятели, всеки упражняващ непредвидено или неорганизирано образователно влияние
Квалификационна степен на учителя	квалифициран персонал (както в преподаването, така и по темата)	персонал, квалифициран в различни сфери на дейност, понякога и с квалификация за преподаване	хора без специфична квалификация или със спорадична такава, като това условие е без значение за образователното влияние
Цели на образователния процес	ясно определени и градиращи според етапите на обучение / дисциплини и др.	определени за всяка дейност, но без дългосрочен план и организация	неопределени
Съдържание на обучението	организирано по години на обучение (възраст), по професионални профили	относително организирано, по сфери на интерес	неорганизирано, контекстуално
Фокус на процеса	върху темата, учителя и процеса на преподаване	върху обучаемия и процеса на учене	неспецифичен
Подход	интелектуален подход	холистичен подход, поли-сетивен	неспецифичен
Структура	въз основа на фиксиран план-график	гъвкав подход	гъвкав подход, напълно неструктурирана
Сертифициране	сертификати, признати на национално и международно ниво (дипломи за бакалавърска / магистърска степен и др.), удостоверение за задължително образование, удостоверение за професионална компетентност (за завършилите професионално образование)	сертификат за присъствие, сертификат за завършен курс, атестации, професионални удостоверения, които могат да бъдат признати или не. Понякога тези дейности изобщо не са сертифицирани	без сертификат
Автономност на обучаващия се при избора на теми / дейности	ниска	средна до висока	висока

Езиковите ментори ще бъдат изправени пред ежедневните проблеми и въпроси на бежанците, както бе обяснено в модул четири относно границите на доброволческата работа. Те обаче не са отговорни за решаването на тези проблеми или за отговарянето на тези въпроси. Поради това е от съществено значение **езиковият ментор да знае за местната мрежа за подкрепа**, за да може да насочи бежанеца къде може да потърси помощ.

Този модул може да съдържа информация за следното:

- Кратко въведение за **създаването и поддържането на мрежи**
- Лично запознаване с потенциални **партньори и местни мрежи** за подкрепа на бежанци
- Допълнителна информация за **подкрепящи услуги в региона**

Добре е да отделите около **2,5 часа** за този модул.

Оказа се, че е много успешно, ако искате да направите сесията по-интересна и лична, да поканите **представители на службите и организациите, помагачи на бежанци** да направят кратка презентация за себе си и своята дейност.

Приложено ще намерите план на учебната програма за обучение на доброволци - езикови ментори, както и някои идеи за въвеждащи игри. Много е важно да създадете атмосфера, в която доброволците да се чувстват добре дошли, ценени и да имат много възможности да опознаят нови хора, да си взаимодействат и да дадат своя принос.

Еразъм+ Говори с мен: Обучение на доброволци за езикови ментори на бежанци		
Наименование на квалификацията	Доброволци – езикови ментори на бежанци	Изисквания / Прием Родният им език да е български, да са комуникативни, открити, интересувачи се от хора от различни страни.
Учебни единици		
Въведение	Да се опознаем	
Модул 1	Организационни въпроси	
Модул 2	Основни познания за бежанската ситуация и процедурата за получаване на убежище в България	
Модул 3	Межкултурно обучение	
Модул 4	Граници на доброволческата работа с бежанци	
Модул 5	Педагогическа основа и препоръки	
Модул 6	Местни мрежи и работа в мрежа	
	Въпроси и отговори	

Учебна единица 0 / ДА СЕ ЗАПОЗНАЕМ		
Модул 0		
<p>Цел: Доброволците да се опознаят един друг в групата и да започнат да изграждат доверие и разбиране помежду си.</p> <p>Да се чувстват сред познати, в безопасност, да говорят спокойно, да се изразяват, да се почувстват част от групата, да имат доверие в себе си, да не се чувстват притиснати да говорят, да изясните очаквания и намерения.</p>		
<p>Придобити компетенции:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изграждане на мрежа от хора със сходно мислене 		
Знания	Умения	Отношение
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да нарекат по име останалите доброволци • Да опишат останалите доброволци • Знаят основни факти за другите участници • Знаят за организацията и нейните намерения 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да се свържат с други доброволци чрез споделена лична информация • Да разчитат на други доброволци поради споделеното доверие и разбиране • Да проявяват уважение • Да представят себе си пред групата • Да задават въпроси 	<p>Доброволците са</p> <ul style="list-style-type: none"> • мотивирани и искат да участват • открити • толерантни • отнасят се с уважение
<p>Методи: игри за разчупване на леда; смесени и винаги променящи се групи по време на груповата работа, игри за запомняне на имената, игри за опознаване, социо-метрични упражнения.</p>		
<p>Добри практики: използване на поне две интерактивни игри (виж списъка с примери по-долу), отколкото класическия кръг на представяне.</p>		
<p>Допълнителни практически съвети:</p> <p>Използвайте движение</p> <p>Ролеви игри</p> <p>Създайте предразполагаща атмосфера, храна, напитки.</p>		

Учебна единица 1 / Модул 1	ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ	
<p>Цел: Доброволците да научат за програма „Говори с мен“, за организацията, която ги обучава, за бъдещите си отговорности като езикови ментори, за правната рамка на програмата.</p> <p>Права, роля и задължения на доброволците и организацията, налични ресурси, договори, присъствен списък, формуляр за часовете дарен труд според действащото законодателство, процедури за безопасност, и др. Лице за контакти, правила за работа.</p>		
Знания	Умения	Отношение
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • да опишат целите, задачите и структурата на курса • да се позоват на ценностите на организацията, провеждаща курса • да изброят отговорностите си като бъдещи езикови ментори на бежанци • да опишат правната рамка на курса 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • да съотнасят своите ценности към курса • да определят ролята си на езикови ментори на бежанци • да използват подкрепата на организацията в случай на трудност • да планират срещите си със своя езиков партньор спрямо структурата на курса • да организират доброволческата си дейност според рамките на програмата 	<p>Доброволците имат</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбиране за собствената си роля и значение като езикови ментори • уважение към зададената рамка • отговорност към планираните неща и спазват правилата
<p>Методи: Кратка презентация на организацията и програмата; Обяснение на правната рамка и подписване на необходимите документи, интерактивна дискусия относно ролята на езиковия ментор.</p> <p>PowerPoint презентация и брошури на организацията, информационна папка, данни за контакт, обсъждане на възможни случаи и предизвикателства, разпечатени правни регулации – договори и др.</p>		
<p>Добри практики: Ролево разиграване на различни трудни ситуации, в които може да попадне езиковия ментор.</p>		
<p>Допълнителни практически съвети: Вместо PowerPoint презентация е много по-добре да се използват флипчарт, различни цветове, визуални материали, да се представят различни случаи - лесни, трудни, много лоши, както и от ежедневието, за да се покажат възможните реалности.</p>		

Учебна единица 2 / Модул 2	ОСНОВНИ ПОЗНАНИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ И ПРОЦЕДУРАТА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА УБЕЖИЩЕ	
<p>Цел: Доброволците да научат за причините, поради които хората, бягат от родните си страни, за пътя им към приемащата държава, за местната ситуация и процедурата за предоставяне на убежище в България, да имат ясна идея и обективно разбиране за феномена бежанци в Европа и конкретно в България.</p> <p>Разбиране на реалната ситуация и възможностите им в България.</p>		
Знания	Умения	Отношение
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да кажат какъв е броят на бежанците в България да изброят причини, поради които хората бягат от своите държави да цитират дефиницията за бежанец на Обединените нации да обяснят защо са дошли да очертаят пътищата на бежанците към Европа да опишат ситуацията на бежанците в България да опишат процедурата за получаване на убежище в България. 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да разберат ситуацията, от която бягат бежанците да разберат ежедневните трудности, пред които са изправени търсещите убежище и бежанците да разберат усложненията, свързани с процедурата за получаване на убежище да приемат психологическия стрес от изброените по-горе фактори върху бежанците да дадат емпатичен отговор и обратна връзка да правят разлика между истински и фалшиви новини първо да проверят информацията, а не автоматично да вярват да проучват нещата да се информират от различни източници. 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да се поставят донякъде на мястото на бежанците да разберат факторите, влияещи върху нагласите на бежанците да не съдят нямат предразсъдъци проявяват емпатия здравословен скептицизъм.
<p>Методи: Презентация с информацията по-горе.</p> <p>Покажете сайтове, отпечатана информация, изгледайте кратък филм, лични истории, разказани от бежанци, интерактивни сесии като „Какво ще вземеш“? Тестове.</p>		
<p>Добри практики: Ако знанията ви по темата не са достатъчни, ще е полезно да поканите експерт(и) в тази област. Не давайте прекалено много информация, а направете списък с ресурси и референции за онези, които желаят да научат повече.</p>		

Учебна единица 3 / Модул 3	МЕЖДУКУЛТУРНО ОБУЧЕНИЕ	
Цел: Доброволците да научат за концепциите за култура, междукултурните измерения и как да се интегрират междукултурни компетенции в тяхната програма за езикови ментори.		
Разбират какво означава “Култура” и как влияе върху начина на мислене и поведение.		
Знания	Умения	Отношение
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • разбират стъпките на междукултурното обучение • разбират собствения си културен произход • разбират културни различия в рамките на собствената им култура и между други култури • приемат междукултурни различия • разбират как културата може да е източник или повод за недоразумения и конфликти • обясняват значението на невербалната комуникация • описват концепции за култура • обясняват културните измерения на Геерт Хофстеде • обясняват си културни особености в арабско-ислямския контекст. 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • да определят междукултурния източник на конфликти и недоразумения • да обяснят собствената си култура на другите • използват методи за саморефлексия • определят собствената си позиция в рамките на културата • разбират културните особености на езиковия си партньор • да се адаптират към междукултурни различия 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • да използват междукултурни компетенции • осъзнават културни различия и действат съобразно с тях • нямат предразсъдъци • проявяват толерантност • не съдят за човек според произхода му • Толерантност към непознатото • Учат от другите и тяхната култура.
<p>Методи: презентация, ролеви игри, групови дискусии, упражнение мозъчна атака по модел „айсберг“, на лов за съкровища относно „стъпките на междукултурното обучение“, играта “Derdia”, “Игра на топка”, обясняваща културните измерения на Хофстеде и използване на примери от подобни ситуации.</p>		
<p>Добри практики: Използвайте колкото се може повече лесни за разбиране примери, колкото по-близък е контекстът им до темата бежанци/езикови ментори, толкова по-добре. Обучението е добре да бъде проведено от някой с опит в работата с имигранти и бежанци. Обясняване на важни жестове и др., които са причина за недоразумения (напр. Да посочиш някого с пръст, докосване, близост...)</p>		

Учебна единица 4 /		ГРАНИЦИ НА ДОБРОВОЛЧЕСКАТА РАБОТА	
Модул 4			
<p>Доброволците научават за важноста на личните граници и за признаването на ограниченията по отношение на отговорността и компетентността.</p> <p>Цел: Да разбирате, да се съобразявате и да приемате собствените си граници, тези на езиковия ви партньор, вашата роля и границите на доброволческата ви работа.</p>			
Знания	Умения	Отношение	
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да обяснят ролята си на езиков ментор • Да опишат границите на доброволческата работа • Да назоват трудности, които могат да възникнат в контекста на езиковата програма • Различия в границите – вашите, на бежанците, на вашата роля и по отношение на професионалната и доброволческа работа. 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да разбират и разрешават евентуални конфликти • Разбират защо бежанците може да ги помолят и за други неща, извън езиковото обучение. • Да определят собствените си граници и тези на другите. 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да определят и заявяват своите граници • Приемат границите • Осъзнават своята роля 	
<p>Методи: презентация и ролеви игри; Възможности: Поканете други организации, бивши езикови ментори – доброволци и др., за да споделят своя между-културен опит и заявяването на границите, самонаблюдение / саморефлексия, групова работа, „тихият под: помолете участниците да опишат своите граници на отделен лист хартия, подредете листата върху пода или ги закачете на стената и дайте време на хората да ги прочетат, да помислят върху тях, а след това обсъдете границите в цялата група; казуси.</p>			
<p>Добри практики: Ролевите игри са много важни за усещането “вече съм бил” в трудна ситуация и намерих решение; използвайте казуси от реални примери и опит.</p>			
<p>Допълнителни практически съвети:</p> <p>Бъдете внимателни относно споделянето на лични граници, добре е всеки сам да го направи за себе си, без да се чувства длъжен да споделя своите лични ограничения с групата, а само ако желае. Вие трябва да обясните това правило в началото на обучението.</p> <p>Сесията трябва да е положителна като цяло и да не се съсредоточава върху негативната страна на ограниченията, а да укрепва знанията, че е добре човек да познава своите граници и роля и доброволческа работа, не ги "претоварвайте".</p>			

Учебна единица 5 / Модул 5	ПЕДАГОГИЧЕСКА ОСНОВА	
<p>Доброволците научават за основните начини на изучаване на български като втори език.</p> <p>Имат известни компетенции, за да "прехвърлят" собствения си език.</p> <p>Учат се как като езикови ментори да използват „куфарчето с инструменти“.</p> <p>Цел: Да умеят да изберат правилните методи и материали в съответствие с целите на обучението, техния езиков партньор и неговите нужди и изисквания, собствените си способности и интереси, времевата рамка, пространството и ресурсите.</p>		
Знания	Умения	Отношение
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да правят разлика между формално, неформално и самостоятелно образование • Принципи на формално, неформално и самостоятелно образование • Знаят различни методи и начини за предоставяне на неформално и самостоятелно обучение • Да представят „куфарчето с инструменти“ • Запознати са с материалите в „куфарчето с инструменти“ • Правят разграничение между първи, втори и чужд език • Обясняват основните методи на преподаване 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да прилагат самостоятелни и неформални методи • Да подготвят първата среща • Да организират по-нататъшните уроци и да работят адекватно с учебните материали. • Да използват предоставените учебни материали • Креативно да интегрират неща от всекидневието в езиковите срещи • Да събират и разработват нови материали • Да идентифицират нуждите и желанията на свое езиков партньор • Да изберат подходящия метод за своя езиков партньор 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да изпълнят ролята си на езикови ментори • Чувстват се сигурни в ролята си на езикови ментори • Адаптират се към нуждите и желанията на своя езиков партньор • Вярват в себе си и своите способности • Проявяват повече гъвкавост и креативност
<p>Методи: презентация, групов работа - напр. дайте им материали от ежедневието като рекламни материали и задачата да планират сесия, или да планират първата среща, или работят по определена тема и да прилагат „мозъчна атака“; накарайте ги да изредят всички методи на неформалното образование, които познават; представяне с въртележка.</p>		
<p>Добри практики: Практическа част: Планиране на първата среща</p>		

Учебна единица 6 / Модул 6		МЕСТНИ МРЕЖИ И РАБОТА В МРЕЖА	
Доброволците научават как да получат подкрепа			
Знания	Умения	Отношение	
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> Знаят как да проучат съществуването на местни мрежи от институции по даден проблем Списък с институции Карта на наличните в общността услуги / възможности, които могат да се използват и от бежанци 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> Да получат допълнителна информация като се обърнат към местната мрежа Намират нови и допълнителни ресурси Обясняват на езиковия си партньор как сам да намери дадена информация Очертават границите по приемлив начин 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> В случай на нужда да се свържат със съответна организация Имат достъп до местна мрежа за подкрепа Не се чувстват отговорни за всички проблеми Поставят границите по учтив начин Не се чувстват отговорни за всичко и всички проблеми, като същевременно подкрепят своя езиков партньор като го насочват към съответните организации / институции 	
<p>Методи: презентация, списък с организации. Възможност: поканете партньори от мрежата да представят своите организации и дейност, начертайте план за работа в мрежа, казуси.</p>			

Ден 1 – ДАТА

Сесия 1 → Модул 0: “ДА СЕ ОПОЗНАЕМ”

60 мин

Цели на обучителната сесия:

Доброволците да се опознаят един друг в групата и да започнат да изграждат доверие и разбиране помежду си

Знания	Умения	Компетенции	
Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">• Да нарекат по име останалите доброволци• Да опишат останалите доброволци	Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">• Да се свържат с други доброволци чрез споделената лична информация• Да разчитат на другите доброволци поради споделеното доверие и разбиране	Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">• Да изградят мрежа от хора със сходно мислене	
Методи			
Име на метода	Кратко описание на метода	Необходими материали	Нужно време
Игра за запомняне на имената и разчупване на леда (списък с различни дейности за разчупване на леда е добавен в края на този наръчник)	Всеки участник казва името си и качество, което го/я характеризира и започва със същата буква като името му/й.	Не са необходими материали	15 мин.
„Аз като доброволец – езиков ментор”	Разделете участниците по двойки, които да си говорят 10 минути. След това по един човек от всяка двойка обяснява какви качества притежава неговия партньор, които ще го направят добър езиков ментор. Обучителят събира отговорите и ги групира. В заключение обучителят ще покаже, че качествата може и да се различават. Но определено трябва българският да ти е роден език, да си толерантен, без предразсъдъци, да обичаш да се запознаваш и общуваш с хора от различни държави.	Не	45 мин.

Ден 2 – ДАТА

Сесия 1 → Модул 1: “ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ”

2 часа

Цели на обучителната сесия:

Доброволците да научат за програма „Говори с мен“, за организацията, която ги обучава, за бъдещите си отговорности като езикови ментори, за правната рамка на програмата

Знания	Умения	Компетенции
Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">да опишат целите, задачите и структурата на курсада се позоват на ценностите на организацията, провеждаща курсада изброят отговорностите си като бъдещи езикови ментори на бежанцида опишат правната рамка на курса	Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">да съотнасят своите ценности към курсада определят ролята си на езикови ментори на бежанцида използват подкрепата на организацията в случай на трудностда планират срещите си със своя езиков партньор спрямо структурата на курса	Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">да разбират собствената си роля и значение като езикови ментори

Методи

Име на метода	Кратко описание на метода	Необходими материали	Нужно време
Представяне на организацията	Кратък преглед на целите и ценностите на организацията и програмата	PowerPoint презентация на организацията и програма „Говори с мен“	20 мин
Представяне на правната рамка	Разяснение на необходимите правни документи, Събиране на попълнените документи	Правни документи	40 мин
Обсъждане на ролята на езиковия ментор	Обяснение на очакваното поведение и отговорности от езиковите ментори, бежанците и организацията. Посочете наличието на постоянна подкрепа от страна на организацията.		60 мин

Ден 3 – ДАТА			
Сесия 1 → Модул 2: “ОСНОВНИ ПОЗНАНИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ И ПРОЦЕДУРАТА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА УБЕЖИЩЕ”			1 час
<p>Цели на обучителната сесия:</p> <p>Доброволците да научат за причините, поради които хората, бягат от родните си страни, за пътя им към приемащата държава, за местната ситуация и процедурата за предоставяне на убежище в България.</p>			
Знания	Умения	Компетенции	
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да изброят причини, поради които хората бягат от своите държави да кажат дефиницията за бежанец на Обединените нации да очертаят пътищата на бежанците към Европа да опишат ситуацията на бежанците в България да опишат процедурата за получаване на убежище в България 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да разберат ситуацията, от която бягат бежанците да разберат ежедневните трудности, пред които са изправени търсещите убежище и бежанците да разберат усложненията, свързани с процедурата за получаване на убежище да приемат психологическия стрес от изброените по-горе фактори върху бежанците 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да се поставят донякъде на мястото на бежанците да разберат факторите, влияещи върху нагласите на бежанците 	
Методи			
Име на метода	Кратко описание на метода	Необходим и материали	Нужно време
Представяне на основни факти за предоставянето на убежище и бежанците	<p>Преглед на бежанската ситуация в момента (причини за бягството, основни държави на произход, възрастови групи на бежанците, основни маршрути на бягство, основни държави – дестинации)</p> <p>„Бежански статут“ – дефиниция на Обединените нации</p> <p>Ситуацията в България (преглед на процедурата за получаване на убежище, брой постъпили искания през последните години).</p> <p>Обяснение на ежедневните проблеми на бежанците</p>	PowerPoint	60 мин.

Ден 4 – ДАТА

Сесия 1 → Модул 3: “МЕЖДУКУЛТУРНО ОБУЧЕНИЕ”

4 часа

Цели на обучителната сесия:

Доброволците да научат за концепциите за култура, межкултурните измерения и как да се интегрират межкултурните компетенции в тяхната програма за езикови ментори.

Знания	Умения	Компетенции
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да обяснят значението на невербалната комуникация да опишат концепциите за култура да обяснят културните измерения на Геерт Хофстеде да обяснят културните особености в арабско-ислямския контекст 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да използват методи за саморефлексия да определят собствената си позиция в рамките на културата да разбират културните особености на езиковия си партньор 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> да прилагат межкултурни компетенции

Методи

Име на метода	Кратко описание на метода	Необходими материали	Нужно време
Упражнение 1: “Оценка” /По дрехите посрещат/	Този метод трябва да накара участниците да разберат какво е усещането някой да те преценява. Участниците трябва да разберат какво е да те преценяват само по външния вид. Обяснение на “айсберг модела”	Лист за оценка Снимка на айсберг	45 мин
Упражнение 2: “Погледни”	Представя се ситуация: напр. Някой куца, показвайки, че го боли крака. Друг се чуди защо, а раненият трябва да обясни, че се е наранил докато е играл футбол. Другият го прихваща и му помага да се прибере у дома. Участниците нямат право да говорят, а трябва да общуват с жестове и мимики.	Лист с инструкции	30 мин

<p>Упражнение 3: “Стереотипно мислене</p>	<p>Показват се две картинки – едната стимулираща негативни предположения, а другата – позитивни.</p> <p>Заклучение: Двете части са част от по-голяма картина</p> <p>Обяснение на модела “Културата като глава лук”, “Културата като ракла с чекмеджета”</p> <p>Обяснение на важноста на стереотипите за сложния свят, в който живеем</p> <p>Мозъчна атака за стереотипите за българската култура</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Флипчарт с модела</p> <p>Дъска, карти за моделиране, кабарчета</p>	<p>30 мин</p>
<p>Представяне на културните измерения на Геерт Хофстеде</p>	<p>Обяснение на културните измерения на Геерт Хофстеде, особено по отношение на ислямско-арабската култура</p> <p>Властова дистанция</p> <p>Мъжественост - Женственост</p> <p>Колективизъм – Индивидуализъм</p> <p>Индекс за избягване на неопределеността (дългосрочна – краткосрочна ориентация)</p> <p>Директна – Индиректна комуникация</p> <p>Концепция за време</p>		<p>90 мин</p>
<p>Упражнение 4: Дискусия за джендър ролите в обществото</p>	<p>Дискусия за това как участниците виждат ролята на мъжа и жената в нашето общество. Кои са типичните мъжки и типичните женски роли?</p>		<p>45 мин</p>

Ден 5 – ДАТА

Сесия 1 → Модул 4: “ГРАНИЦИ НА ДОБРОВОЛЧЕСКАТА РАБОТА”

3 часа

Цели на обучителната сесия:

Доброволците научават за важността на личните граници и за признаването на ограниченията по отношение на отговорността и компетентността.

Знания	Умения	Компетенции
Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">Да обяснят ролята си на езиков менторДа опишат границите на доброволческата работаДа назоват трудности, които могат да възникнат в контекста на езиковата програма.	Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">Да разбират и разрешават евентуални конфликтиДа разбират защо бежанците може да ги помолят и за други неща, извън езиковото обучение.	Доброволците могат <ul style="list-style-type: none">Да определят и заявяват своите граници.

Методи

Име на метода	Кратко описание на метода	Необходими материали	Нужно време
Въвеждане	Обучителят дава информация за границите	Флипчарт	30 мин
Кръг от въпроси	Попитайте участниците за техните собствени граници, Групирайте ги и ги свържете с различните сфери и измерения на границите	Картони, химикалки, кабърчета и дъска за модерирание	60 мин
Дискусия за ролята на езиковия ментор	Справяне с евентуални трудни ситуации, които може да се случат по време на езиковата менторска програма Обсъждане на възможни решения	Описание на критични ситуации	1,5 часа

Ден 6 – ДАТА

Сесия 1 → Модул 5: “ПЕДАГОГИЧЕСКА ОСНОВА”

3
часа

Цели на обучителната сесия:

Доброволците да научат за основните педагогически инструменти как да преподават български като втори език.

Знания

Доброволците могат

- Да правят разграничение между първи, втори и чужд език
- Да обяснят основни методи на преподаване

Умения

Доброволците могат

- Да подготвят първата среща
- Да организират уроци и да работят адекватно с обучителните материали.

Компетенции

Доброволците могат

- Да изпълняват ролята си на езикови ментори

Методи

Име на метода

Кратко описание на метода

Необходими материали

Нужно време

Представяне на педагогическата основа

Обясняване на разликите между първи, втори и чужд език

Флипчарт с различията

15 мин

Представяне на педагогическата основа

Представяне на основните обучителни методи

Карти за модерирание и материали в подкрепа на различните методи

30 мин

Практическа част

Практическо планиране на първа среща между езиков ментор – доброволец и бежанец

1,5 часа

Представяне на обучителния материал

Донесете кутия с различни материали и обяснете как могат да се използват за учене.

„Куфарче с инструменти“, съдържащо помощни примери и материали (напр. книги, игри, брошури и др.)

45 мин

Ден 7 – ДАТА			
Сесия 1 → Модул 6: “МЕСТНИ МРЕЖИ И РАБОТА В МРЕЖА”			2,5 часа
<p>Цели на обучителната сесия:</p> <p>Доброволците научават как да се обърнат към мрежа за подкрепа (в случай на нужда, как да направят и поддържат местна мрежа)</p>			
Знания	Умения	Компетенции	
<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> Да назоват институциите от съществуващата местна мрежа 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> Да получат допълнителна информация като се обърнат към местната мрежа 	<p>Доброволците могат</p> <ul style="list-style-type: none"> В случай на нужда да организират и поддържат мрежа Да се обърнат към местна мрежа за подкрепа 	
Методи			
Име на метода	Кратко описание на метода	Необходими материали	Нужно време
Представяне на съществуващи мрежи	<p>Направете списък на всички възможни проблеми, които могат да възникнат (напр. правна помощ, търсене на работа, дейности през свободното време и т.н.). Попитайте участниците коя организация, човек или институция може да помогне за разрешаването на съответния проблем.</p> <p>Можете да поканите партньори от вашата мрежа – представители на различни институции и организации, които да представят накратко своите услуги, в помощ на бежанци.</p>	<p>Флипчарт</p> <p>Прожектор и лаптоп за презентациите на вашите партньори</p>	2,5 часа